

פרוטוקול מס' 7/73,
מישיבת ועדת הכספים
שהתקיימה ביום ב', כ' אדר תשט"ו - 14.3.55
(בשעה 10.00)

משתתפים: י. גורי - היו"ר
ח. אריאב
מ. חזני
א. ציזלינג
ז. שפר

מזמנים: סר בן-צור
סר ליף
סר גבתון
סר בן-דרור
סר ברגמן
סר ספילבק - מסרד האוצר
סר בזק - מזכיר הוועדה

סדר-היום: תקציב מסרד החוץ לסנת 1955/56

היו"ר י. גורי: פותח את הישיבה.

(10.45)

סר ליף: למעשה כל מה שהגביר חבר הכנסת ציזלינג בתור "הסברה" קיים בתוך מסגרת של הסברה. אם, למשל, מתכוון בחוץ-לארץ צוות עובדים העוסק במכצע מיוחד בענייני הסברה, משמעותו של דבר: ניצול הסגל העוסק בענייני הסברה למפעל הכללי, נכון מפורא להגיד לאותם סעיפי הסברה הקיימים בתקציב, קיימים תמיד, אם כי באופן מצומצם, והכוונה היתה לנצלם על-סנת לבצע את פעולת ההסברה הכללית.

סר בן-דרור: ההפרדה היא מכוונת לסד, היות וזוהי פעולה חד-פעמית ולכן לא היה רצוי להכניס את הסכום למסגרת הכללית של מחלקת ההסברה של מסרד החוץ. זוהי פעולה הצריכה להסתיים, ודבר זה עונה גם לסאלתו של חבר הכנסת אריאב שאל אם אלה הם פקידים קבועים נוספים וכו'. התשובה היא: לא. זוהי פעולה חד-פעמית, ואנו עומדים על כך שהיא תהיה פעולה חד-פעמית, עד אשר יוחלט אחרת.

א.ב.

ישיבת ועדת הכספים
14.3.55

סך ליף:

אשר לשאלה של ההבדל בין כינוסים בינלאומיים, ועידות מיוחדות וסליחוניות. מיוחדות: - לאורם יש סדרה שלמה של מוסדות המכנסים את אנשיהם לכינוסים יוניים. הסעיף "כינוסים בינלאומיים" צריך לכסות את אותן מסגרות של ועידות הוערכות על-ידי האו"ם.
ועידות
אלו הן/במסגרות של מדינות. אם מדינה מקיימת ועידה כללית שישראל מיוצגת בה - מטרת הסעיף הזה לכסות את ההוצאות הללו.

"סליחוניות מיוחדות" מטרתן לכסות את ההוצאות המיוחדות של מנהלי המחלקות של משרד החוץ היוצאים לסיווי-ביקורת ולסיווי עניינים בנציגויות ישראל בחוץ-לארץ, וכן מיועד הסעיף לכיסוי התאמת בנוגע לקטרים בין מנהלי המחלקות במשרד החוץ והצירוניות.

בקשר לביטוח רכוש, הכוונה היא לבטח את המטלטלים של משרד החוץ בארץ. העובדים + התלויה היא שלא תמיד אנו יכולים להיעזר בעובד מקומי מלא, ולעתים אנו נעזרים בעובדים לחצי יום. במספר זה של עובדים בכללים גם עובדים רבים חלקיים.

סך בן-דרור.

ההגדלה בהוצאות בנק: - יש הכרח לבטח את אותם הכספים שחייבים להחזיק בצירדיות בחוץ-לארץ. אם הוצאות הביטוח הללו אנו שואבים מסעיף זה.

הינ'ר י. גורני:

לפני זמן מה קראתי בעתון ידיעה מאחת מהפקידים בחוץ-לארץ פוסר מטרותיו של משרד החוץ, בפסיבות מיוחדות. האם נכונה ידיעה זו, ומה הם הפרטים?

סך ליף: לא ידוע לי מקרה כזה.

(אחרי-כן דממה ד.ס.)

למני כן רשמה אב.

א. ציו לינג:

ניצד נתאסר הקמוץ במחלקת המטקל
אבקט הסבר מפורט על מתן האפשרות לעובד לפני
יציאתו את הארץ לקבל הקצבה לציוד ואפשרות לקחת אחר כמות מסוימת
של מטען. כרצונלדעת מהו המקסימום. הנית, האם זה ריהוט, והאם
אין הסידורים במקומות הסונים מאפשרים לקחת דירה מרוהסת, או
למצוא סידור אחר, במקום העברה הלך וטוב.

מר ליף:

ישנן כמה אפשרויות בענין זה לעובד הנשלח
מן הארץ: א) לשלוח אותו לחו"ל ולומר לו
שהוא חייב לקחת דירה מרוהסת; ב) לקבל במקום עבודתו דירה בלתי
מרוהסת, לקבל הלוואה על מנת לרהטה ואח"כ כריסטים את הקומת
הי ור הסירות להחזיר את הרהיטים; 3) רהוט בסודי מינימלי עליו לקחת
מן הארץ ואת העודף להטלים בעת סירותו.
השיטה הראשונה היא יקרה ביותר, עד לגבולות
של 50% ממסכורת העובד. האפשרות השניה גם כן אינה אפשרית בכל המקרים
כי לא תמיד עומד לרשותנו הכסף הדרוש. למעשה, אנו פועלים בכל
מקום לפי התנאים הקיימים שם. עד אירופה המרכזית אנו בדרך כלל
מחייבים את האנשים לקחת אתם ריהוט מינימלי, וע"י כך חוסכים את
ההוצאות של סכר-דירה מוסרז. בין המסענים סאנסים לוקחים יש מקום
ניכר מאד לספרים. על כל פנים, פרט למקומות רחוקים בדרך כלל לוקחים
אתם העובדים ריהוט וכלי מטבח וכלי אוכל.

בן-דרור:

קראתי על בעיה זו בעתונות ארה"ב, ושם ישנה
הצעה שהמטרד ירכוש דירות מרוהסות אטר
תעבורנה לרשות המקידיים המתחלפים, אם כי אנשים אינם אוהבים לגור
בדירות שרוהטו על-ידי אחרים.

מר ליף:

ייצוג. ב-1954/55 היה סעיף זה 197 אלף ל"י.
זה כלל גם הנצאות ייצוג וגם קבלת אורחים
בחו"ל וגם חגיגות יום העצמאות בצירויות הסונות. אולם אח"כ עבר
לסיקה אחרת של הנצאות ייצוג וחלקו מראש את ההוצאות לאנשים
החייבים לייצג את המדינה - בדרך כלל הציר ועוד 2-3 אנשי מפתח.
ואז הסכום הכללי נשאר רק לחגיגות יום העצמאות - כ-40 אלף ל"י. בשיטה
זו היה גם חסכון מסויים בהוצאות הייצוג.

היו"ר י. גורי:

אבקט ניתוח מפורט בסעיף זה.

מר בן-דרור:

בקטר לקמוץ במחלקת המטק - עובדות נקיון
ולומרים לא הולכטו השנה לחקן, מפאת היותם
זמניים או ארעיים. הם מתייכים למחלקת המטק.

היו"ר י. גורי:

מהו מספר העובדים החלקיים?

א. ציו לינג:

לא מוסבר לי מדוע עובדות הנקיון והלומרים
הם עובדים חלקיים?

מר ליף:

רצוננו הוא כי הם יהיו קבועים, אולם עובדה
היא כי עובדים אלה אינם נטארים בתפקידם יותר
מאטר חדשים ספורים, והם מתחלפים.

ח. למדן:

לגבי פועלות נקיון, היתה תקופה שהן לא נחבו
כעובדות המדינה, ולאחר הערכות רציניות
וקטה יהן הוכרו כעובדות המדינה. מבחינה זו הסעיף הזה מעורר ספק, ויש
לבדוק אותו.

מר ליף:

אנו נבדוק זאת.

מר בן-צור:

מבצע ההסברה. בהערות הכלליות שלנו לתקציב יש
אמנם הסבר קצר ביחס למבצע ההסברה. אבל אנני
חוטב טכל מי טמנסה להוסיף להסבר זה, גורע למעשה. אני סבור שבוועדת
הכספים של הכנסת יהיה מגוחך אם אנסה להסביר את הרקע הפוליטי בו
אנו נמצאים ואת מצבנו בזירה הבינלאומית - הדורס את מבצע ההסברה.

ר.ט.

(2)

זו הייתה הסבה שהממשלה שמכה את ידיה אל המבצע הזה. מה שנוגע לקבלת העובדים - זה נעשה באמצעות נציבות המנגנון והאנשים נבחרו ונבחרו על יסוד ידיעותיהם וכשרם האישי. אינני יכול לענות לסאלה, באיזה גיל האנשים האלה, על כל פנים הם באים מכל חוגי הישוב. אני מכיר חלק מהם ויכול לומר שאני מטוכנע כי הם ייענו לכל התביעות בפניהם יעמדו. הם ימלאו את מבצע ההסברה. הן בחוגי היהודים, הן בחוגי הגויים, הן בכתי-הכנסת.

בקשר לחלוקה המולטת של מבצע ההסברה, הרי חוטבני טיט כאן טעות אופטית. קיימת במסדר מחלקה להסברה, שהיא קבועה ואינה קטורה במבצע החד-פעמי. תקציבה מופיע בין התקציבים של המחלקות השונות במסדר. פעולות חקר והסברה - גם זהו סעיף קבוע החוזר מדי שנה, והוא מתיחס בעיקר כלפי ארצות ערב. קיים גם המבצע החד-פעמי אליו אנו מתכוונים עתה. הכוונה היא בראש וראשונה לארה"ב.

גודל הנציגויות, והקטנת מספרן לטובת הגלבת הקיימות. המצב האידיאלי היה אילו יכולנו בכל מקום לקיים נציגות דיפלומטית חזקה ביותר. אולם מטרת התקציב אינה מאפשרת לנו למלא דבר זה, ואנו מטחלים במסגרת הקיימת למלא את שתי המשימות. הקמנו נציגויות דיפלומטיות בדרגות הסונות בכל אותן המדינות שלפי מיטב הכרת הממשלה ומסדר החוץ היה הדבר הכרחי, ואנו עושים חלוקה פנימית של הכוחות העומדים לרשותנו לפי הדרישות של כל מיוסלמקום. אנו סבורים כי דווקא מכיון שאנו מדינה צעירה, אשר לא כל העולם השלים עדיין עם קיומה, איננו יכולים להרשות לעצמנו דברים סמרטות לעצמן מדינות וחלקות וגדולות מאתנו, כלומר - לותר על נציגות דיפלומטית בסורה של ארצות איננו יכולים להתעלם מהעובדה, שעצם קיום נציגות דיפלומטית ישראלית בארצות השונות מרחיבה את עצמתה של המדינה והיא בבחינת ערובה לקיומה. צירות של מדינה רגילה ממלאה תפקיד דיפלומטי בלבד, בעוד שהנציגויות שלנו ממלאות נוסף לתפקיד רגיל זה גם תפקיד נוסף - הקשר העקרי עם היהדות בארצות השונות.

א.ר. לבורמה וסאילנד - הרי אי אפשר להסתכל

בבעייה זו מבחינה גיאוגרפית בלבד. הציר ביפן פחות עסוק מן הציר בבורמה, ולכן ניתן לו גם התפסיד בסאילנד.

מ.רן הרי זוהי קרן שהועמדה לדיסקרציה של טר-

החוץ, ואני חושב שאין מקום להסביר את משמעותה. אם מותר רק להעיר משהו ביחס לקרן הזאת, הרי אומר שהיא צנועה מדי, וספק אם תמלא את התפקידים אשר חובתה למלאם. הקרן לפעולות חקר והסברה - הסעיף הזה מקביל לחלוקה שנתתי בקשר להסברה. הלשכה לעניינים מיוחדים - חוטבני שהכותרת מגדירה את המטרה.

נשאלתי אם הנציגים הדיפלומטיים נבחרים גם

לאחר בדיקה אם הם מוסרטים בארץ. בדרך כלל כן - אם כי ישנם מקרים יוצאים מן הכלל, שאיננו יכולים להרשות לעצמנו לותר על אותם האנשים אם כי מבחינה פיסית אינם מוסרטים בארץ. אזכיר לדוגמה את השגריר שלנו בווינגטון.

מהי מדת התיאום בין האוצר והמטרדים הכלכליים

לבין המחלקה הכלכלית של מטרדנו - המחלקה עובדת בתיאום מלא.

ח. אריאב:

אמנם הבנתי את ההסברה בקשר לצירויות השונות,

אבל אני חושב, למשל, שאם אין תקציב מספיק,

עלינו לחשוב: מה נותנת לנו, למשל, הצירות ביפן? מה נותנת לנו הצירות בסאילנד, בהשוואה למקומות אחרים? אני חושב שעלינו לרכז פעולה גדולה וחזקה בארה"ב וגם בארצות אמריקה הלטינית. בארצות שאין להן קשר עם הפעולה הפוליטית, ארצות אחרות, חוטבני שאפשר להסתפק בקונסול כבוד, מבני המקום.

א.מ. גניחובסקי:

ראשית ברצוני להביע התרשמותי מן האדיבות

ביחסים אל האזרח במסדר החוץ.

תגיגות יום העצמאות. מדוע אין החגיגות נוסאות

אופי דתי יותר? מדוע אין הן נערכות בבתי-כנסת? האם בקשר לכך ובקשר

לבקורים בבתי-כנסת וקשר עם היהדות מקבלים הצירים הוראות מרכזיות,

או כל איש פועל כרצונו?

אם טולחים מיטהו כציר והוא מסיים את תפקידו -

האם חלות עליו הגבלות מסויימות?

(3)

איך מתקדם ענין גספחי התרבות?
האם חשב מטרה החוץ על הצורך בצירויים

השונות בגספחי דה?

מה בקשר לספריות יהודיות ועיוניים?

ח. למדן:

אני חושבת שאנו חייבים להגביר את הפעולה בארצות אמריקה הדרומית, אשר יכולות בעת מבחן לעזור לנו הרכה, ביחוד לאור העובדה שארצות אלה מנהלות עם פעולה עצומה. אמנם במקומות שאי אפשר להקים צירויים, אפשר למנות קונסול כבוד, אולם חייבים לדאוג לנציגות מסויימת. ועובדה היא שקיום נציגות מספיעה גם על התעניינותו והענותו של הצבור היהודי בכל מקום לעניני המדינה והעם.

א. ציזלינג:

אני מבקש פירוט יתר בקשר למבצע ההסברה. כמה אנשים הוזמנו, כמה נבחרו, לאילו ארצות ובאילו סכומים. אני הייתי רוצה לראות תכנית מפורטת. בקשר לסעיף לעניינים מיוחדים, חושבני שעלינו לדון בו ובפרטיו בעת ובקונה אחת עם הדיון בתקציב הכסחון. אני מציע את הדיון בצורה זו, אם כי באופן פורמלי אני יכול גם עתה לבקש פירוט של הסכום 850 אלף ל"י של הלשכה לעניינים מיוחדים.

היו"ר י. גורי:

אינני שולל את הזכות לשאלה כזאת, אולם אינני יכול גם להתחייב על כך, שבאופן פורמלי, רטמי, אוציא סעיף אחד ממסגרת תקציב מסויים ואעבירו לדיון בעת סנדון בתקציב הכסחון.

א. ציזלינג:

אני נמנעתי בדרך כלל משאלות בעלות אופי מדיני, אבל חייב אני לשאול בענין איחוד בין הנצוגות-השווינגטון לבין הנציגות באו"ם.

היו"ר י. גורי:

אשר לשאלה לעניינים מיוחדים, ברצוני להזכיר לחברי הוועדה, כי שאלה זו נשאלה בוועדת הכספים גם בנוכחות טר-החוץ ומנהל מטרה החוץ והתשובה שניתנה הייתה, כי אלה הם עניינים שכל מדינה נזקקת להם והפרסום היהיר אינו בריא להם. הייתה גם הסתייגות של סיעה אחת בענין זה והמסתייג נימק אותה מעל כמת-הכנסת, וטר החוץ הטיב בערך אותה תשובה. אינני יודע אם שאלה זו תשאל שנית, אם תינתן תשובה שונה. מכל מקום השאלה היא לגיטימית, אולם אינני חושב שאפשר להעביר דיון בסעיף מסויים לדיון בתקציב הכסחון, אלא בהסכמת הממשלה, ואני אשאל אותה על כך.

ח. רובין:

אם כך, אני מבקש להרחיב את השאלה. אם הממשלה לא תיענה לבקשתו של חבר-הכנסת ציזלינג, אני מבקש שהיא תראה לנו איזו דרך פרלמנטרית לבקורת על סעיף זה היא רואה כיעילה.

היו"ר י. גורי:

אם חבר-כנסת מוצא לנכון להציג לממשלה שאלה כזאת, יש פרוצדורה מתאימה לכך, ולא ועדת הכספים צריכה לסמט כלי לזה.

מר בן-צור:

אני מצטער שחבר-הכנסת אריאב לא הבין נכונה את דברי על הציף ביפן. לא התכוונתי לומר שאין לו מה לעשות, אלא שיותר קל לו להפנות לבקורים בטאילנד, מאשר הציף שלנו בכורמה, אך עליו מוטל גם כל המגע עם בורמה, ועוד תפקידים כמו התחפוח במטלחה באו"ם, עכסיו בקורו בסין, ועוד. כשאנו מדברים על יפן, אסור לנו להתעלם מן העובדה שארץ זו חוזרת כגורם למדיניות הבינלאומית, ואין ספק שמדינה אסיתית זו תהיה אחת הקובעות את גורלה של אסיה ואולי את גורל העולם, אם לא נטקיע עכסיו את ההשקעה הדרושה ביפן, נהיה בעתיד במצב קשה מאד ויאטימו אותנו בהזנחה איזמה, אם יחברר שיחסה של יפן אלינו איננו אותו יחס שהיה רצוי שיהיה. יש לנו ידיעות שבקרוב תפתח צירות יפנית בישראל, עדיין איננו יודעים בדיוק מתי.

(4)

אשר לארצות בהן אין לנו עדיין נציגות - אני משוכנע שגם החוץ יכרך כל יזמה שתבוא מצד ועדת הכספים להבטיח תקציב למשרד החוץ לפתוח נציגויות נוספות, אבל לא על חשבון הקיימות. אשר לקונסולי כבוד, אנו למעשה נוהגים בדרך זו, ואם אין אפשרות תקציבית להקים נציגות דיפלומטיות או קונסולריות, אנו ממנים קונסול כבוד. אבל דבר זה אינו ניתן לבצוע ביום אחד, ודרושה זהירות רבה וידיעה רבה, לפני שממנים אדם כקונסול כבוד. אולם הגישה היא בהחלט חיובית ואנו מקבלים אותה.

נספחים תרבותיים - מעולה זו מתקומת יפה. פתחנו מכון תרבותי בטוקהולם ואנו מעוניינים להמשיך בדרך זו ולהוסיף נספחים תרבותיים, שאנו רואים כרכה בעבודתם.

אינני רואה עצמי מוסמך להביע דעה בקשר

לנספחים הדתיים, היות והממשלה לא דנה בשאלה זו ולא היה דיון במשרד החוץ. על כל פנים, אני יכול להרגיע את חבר-הכנסת גני חובסקי, כי שגרירי ישראל וצירי ישראל לא נמנעים מבקורים בבתי-כנסת, ואני בהחלט חושב שאין מקום למתן הוראות מרכזיות בנדון זה. זה ענין מצפוני, הנובע לא רק ממצפוני האישי של הנציג הדיפלומטי, אלא גם ממצפוני כלפי היהדות במקום, ומי שבקר בצירויות השונות בארצות השונות, יכול להעיד על כך, שהנציגים שלנו ממלאים חובתם בטוב זה.

אני אינני סבור שהקשר שלנו עם היהדות

מבוסס אך ורק על רקע דתי, אם כי במספר ארצות הקשר הוא לדאבונו רק זה. בארצות אלו רואים נציגינו את תפקידם העיקרי בקיום המגע עם היהדות במקומית בבתי-הכנסת.

אשר לעתונים וספרים - המשרד ממציא לכל נציגות

את העתונים הנדרסים על-ידה, בהתאם לדרישות העובדים והמבקרים. בכמה ציריות קיימים גם חדרי-קריאה.

לשאלת חבר-הכנסת ציזלינג על מבצע ההסברה -

הסעיף כולל 11 עובדים ישראליים בחו"ל, אשר מטכורתם מסתכמת ב-45 אלף דולר; 15 עובדים מקומיים אשר מטכורתם 30 אלף דולר; הוצאות דואר, טלפון, מברקים ונסיעות - 30 אלף דולר; סעיף נכבד במבצע זה הוא, הקמת חברה ליחסי צבור - 100 אלף דולר; פעולות הסברה, הדפסות, חוברות, הפצות - 40 אלף דולר. בסך-הכל 245 אלף דולר - לפי ערכת של 1.80 - 440 אלף ל"י. אומדן הוצאות הקטורות במבצע ההסברה בארץ - 100 אלף ל"י.

אשר לשאלתו של מר ציזלינג בענין הלשכה לעניינים

מיוחדים ענה כבר היו"ר. אני רק ארשה לעצמי לציין, שהממשלה מאד מעוניינת וכמובן גם משרד החוץ, שלא להבליט כלפי חוץ את השוני בין עובד לעובד, המופיע בסגל של צירות זו או אחרת, אם כי מקור הממון יכול להיות שונה. החלק הארי של העובדים הם עובדי משרד החוץ, ובחלקם השני הם עובדים אשר ממונים מסעיף זה. חושבני שמה שידובר פחות על סעיף זה, תהיה עבודתם של האנשים אלה בטוחה יותר.

(אח"כ - תקציב משרד הסעד).

הקציב מחזורי הסעד לשנת 1955/56

9.275.000 ל"י

היו"ר י. גורי:

בתקציב השנה, לעומת השנה הקודמת
ישנה חוספת של 1,415,000 ל"י.

מר בר-סלע:

הסכום של 7,940,000 ל"י, אשר מופיע
בתקציב כסכום לשנה הנוספת, מכיל
סכום של 7,440,000 ל"י שנתפרטם בחוק התקציב ו-500,000 ל"י שניתנו
כחוספת מהרזרבה. נוסף לכך, לאחר התיקרות מצרכי המזון העקריים, קבלנו
חוספת של 345,500 ל"י.

ח. למדן:

מה עשה מטרד הסעד כדי להבטיח זקנים נתמכים
ומטפחות נתמכות, בביטוח הלאומי?
האם באמת נמחק הסעיף של פעולה סניטרית
במעברות וביטובי עולים?

כמה מסתכמת פעולת מטרד הסעד בקרב העוורים,
ביחוד לגבי העוורים שהם לא רק מחוסרי השכלה, אלא גם מפגרים בהתפתחותם
השכלית.

סעיף הזנת ילדים נמצא במטרד החינוך.
האם יש תיאום פעולה בעניין זה בין מטרד הסעד לבין מטרד החינוך?

א.מ. גני חובסקי:

קראתי היום בעתונות שהאוצר חייב למטרד
הסעד 2 מליון ל"י. מה האמת בכך?
לדעתי, הסכום של תמיכה במוסדות הא
מצומצם ביותר ויש הכרח להגדילו באיזו צורה שהיא.
יצירת מקומות קליטה והחזקה - גם כאן
סכום פעוט ביותר.

מדוע אין מטרד הסעד מטפל בהקמת מטבחים
עממיים זולים, במקומות הסונים?

תמיכה באגודה למען האסיר - גם פה
סכום קטן ביותר. אותו דבר לגבי סעיף הכשרת עובדים מקצועיים.
תחכורה למעברות - 15 אלף ל"י, אם איננו
טועה מטפל בכך גם מטרד העבודה. מדוע אי אפשר לרכז את הפעולה?

א. ציזלינג:

בפעולות רבות אני רואה כפילות; פלומר
אותם הסעיפים נמצאים בתקציבים סונים.
אחמול ראינו בתקציב מטרד המטפטים סעיף הקטור בהגשת עזרה מספטית לחסרי
אמצעים. אני רואה סעיף זה גם כאן. מדוע זה כך?
מדוע כתוב "לסכום מיוחדות לפליטים",
כולל אוכלוסייה קבועה ביטוביים הערביים". אני חושב שההגדרה צריכה להיות
הפוכה. אבקש הסבר, מהי פעולה זו.
הייתי רוצה לשמוע הסברים מפורטים על
סידור ילדים ונוער.

א. הרצפלד:

הסעיף הכשרת עובדים מקצועיים נמצא גם
במטרד העבודה. מה התיאום ביניכם?

לאיזה מקצועות זה מכוון?

הסעיף בקשר לילדים ונוער, האם הוא מכוון
אך ורק לעולים חדשים, או בכלל לדלי העם? האם יש לעולים החדשים זכות
בכורה?

היו"ר י. גורי:

אני מסתף עצמי בטאלה אחת של מר ציזלינג
בקשר ללשכות המיוחדות לפליטים
ולאוכלוסייה ערבית. אני בכלל חושב כי אין להכיל ולתפרד את הפעולות
הנעשות בקרב הישוב הערבי בטטחים שונים. התנגדנו לכך גם בסטח
בחנוך, והצלחנו לבטל את ההפרדה ועלינו לעשות זאת גם כאן.
אני אבקש הסבר מפורט על חלוקת
התפקידים בין חטיבת המטרד הראשי במטרד הסעד לבין החטיבות
השונות של העובדים. האם ברשויות המקומיות ישנם נציגיכם?

ח. אריאב:

מה הן הקרנות שבאמצעותן ניתנות
הלוואות קונסטרוקטיביות, מה צורתן ואמין?
האם ישנו תיאום בכל פעולות הסעד,
בין המטרד המרכזי לבין הלשכות? האם ישנן עוד פעולות שמטרד הסעד
עושה בעצמו, מחוץ למקומות שאין בהם רשויות מוניציפאליות?

י. ברר:

אני רואה הגדלה ניכרת במספר עובדי
המטרד. מה הסבה לכך? אני שואל זאת
בעיקר לנוכח העובדה שעיקר העבודה נעשית דרך
הרשויות המקומיות.
אני אינני רואה נחיצות בקיום הלשכות
האזוריות.

יפה שהמטרד דואג כל כך לילדים. אבל
אני חושב שיש לדאוג גם למבוגרים, ובין
המבוגרים אני רואה את הסוג
המקופח ביותר באסירים המשוחררים.
קיימת בעיית מפוני ירושלים העתיקה.
האם הם נחשבים בכחינת פליטים גם כן, ומה
עושים בסבילם? איך אתם
דואגים בכדי לקבל משהו בעד הפליטים
שלנו ומה אתם עושים?

א. ציולינג:

אני אבקש את מספר הנזקקים למטרד
הסעד, עד כמה שזה ניתן - לפי סוגים
שונים. שנית, מה התפתחות מדת העזרה
המוגשת?

מר בר-סלע:

בקשר לבטוח זקנים - ראשית, ביחס
למעברות. במעברות - הן אלה הנמצאות
עדיין רשויות מקומיות והן בלעדיות -
אשר למספר הסופי. הם מבוססים באופן
מרכזי על-ידי מטרד הסעד.
הרשויות המקומיות וקבלנו החלטה
לאחר דיון, היה דיון בינינו לבין
מבוססים על-ידי הרשויות המקומיות.
נסתף בעוד 25% הענקה לאותם הזקנים
שיהיו המקומיות אשר בה בין 3000 זקנים.
כה וכה משתף מטרד הסעד באחוזים
מסויימים. גם פה

בדרך הנחשבת בעולם לדרך הנכונה -
לא להקליטם עד כמה שאפשר בתוך
התעויות והייצור הרגיל.
אלא להקליטם עד כמה שאפשר בתוך
התעויות והייצור הרגיל.
הזאת והגיעו לתוצאות מסביעות רצון
בהחלט, ואנו תקווה שבעונה הבאה
אנכי להסדר ב-150 עוורים לפתרון
הבעיה. גם ההורכה בעסקת רכש
החלטה זו.

ויש כאלה שהגיעו לתפוקה של 4-5 ל"י
ליום בעטיפת תפוזים.
סדרנו בעבודה 6 טלפונאים עוורים,
לאחר שעברו קורס מיוחד. 11 עוורים
סודרו בבית החלוצות בנתניה. אמנם
הכוונה היתה לאחרות, באשר רצינו
להוציאן מבית החינוך בירושלים, אולם
הן סרבו לצאת עד שהממסלה התחייב
להחזיקן וכד', ולכן לקחנו מן המעברות.
הקמנו צוות ל קורס
למפעל מברטות וקליעה בירושלים, בסביל
17 עוורים. 6 עוורים ועוד 4
נכים סודרו במפעל פרטי בחיפה לתעשיית
מברטות עדינות. המחנך המרכזי
שלנו משדוק את תוצרת העוורים.
השדוק יגיע הסנה בערך ל-85 אלף ל"י.
זה כולל את הקואופרטיבים של העוורים
ואת היצרנים העוורים. תוך מזה
אנו מקבלים לפי הסכם מסויים חלק גדול
מתוצרת מלב"ן, ואנו מסווקים או תה.
הגדלנו את התמיכות לעוורים אשר
אינם מועסקים עדיין. אנו עכשיו באמצע
המפקד ועדיין איננו יודעים את
המספר המדוייק של העוורים בארץ
ומי מהם מוכשר ללמוד איזה שהוא
מקצוע ולטיקום - כי יש ביניהם כאלה
שאינם מוכשרים לשום עבודה. בתוך
זה כלולים 40 עוורים מבוגרים הנמצאים
עדיין בבית החינוך, ואנו מטפלים
בהוצאתם מסם.

בינינו לבין מפעל ההזנה של מטרד
החינוך ישנו תיאום פעולה מלא.
העובדת הסוציאלית ממליצה על הילדים
הזקוקים להזנה והיא גם קובעת את
ההערכה.

אשר לסכום שחייב לנו האוצר, הרי
יהיה זכות בינינו לבין החשב הכללי על
הסכום שהאוצר חייב לנו, אבל הסכום
קרוב ל-2 מליון ל"י. הרשויות המקומיות
לא קבלו את תקציבן החל מינואר.
ישנם ספקים שאנו חייבים להם כסף.
עם זאת, עינינו הכל כדי להעביר את
הכסף לנזקקים מדי חדש בחדשו, ועל-ידי
כך צברנו חובות גדולים, בעיקר
לארגוני הנשים. העובדים הסוציאליים
שלנו נמצאים במקומות השונים ממש
בחזית, ואם יש לצוין לטובה את
העובדה שבמחיצת השנה האחרונה לא היו
לא סבירות, הגנות או התפרעויות, - הרי
יש לזקוף זאת לזכות העובדים
הסוציאליים לנו, אשר באמת עושים
למעלה מיכולתם.

(7)

ר.ט.

ברור שהתמיכה למוסדות הטונים אינה מספקת, אולם כאנו לידי הסכם עם האוצר לאחר הנקבע לנו תקציב כולל, ולכן לא יכולנו לקחת זאת מפרט אחר.

בעיית מוטבי הזקנים בארץ היא בכלל בעייה חמורה. לזקנים מבין העולים דואג מלב"ן. אולם מוטבי הזקנים נאבקים קשות על קיומם ונמצאים על רמה מפגרת מאד. בכל זאת סדרנו 52-53 זקנים מבין התושבים. הסידור עם נעשה באמצעות השתתפות קרובי הזקן, בעזרת תמיכת הרשות המקומית והקצבה מיוחדת המופיעה פה גם בהצעת התקציב, למען סידור זקנים במוטבי זקנים. התשלום הוא בדרך כלל חד-פעמי - 1500 - 1200 ל"י. עומדים עכשיו להקים מוטב זקנים לערבים.

השתתפות במוסדות קליטה והחזקה, כמובן נהסכומים קטנים גם כאן, אבל אם המוסד גדל ומתרחב אנו מקציבים סכומים בדרך כלל לפי מספר המקומות ולפי המלצת המחלקה המתאימה.

ברור שרעיון המטבחים הזולים הוא רעיון מצויין, אבל אין לנו כל אפשרות לעשות זאת.

האגודה למען האסיר. אגודה זו הוקמה רק בחדשים האחרונים ואף-על-פי-כן מצאנו אפשרות להקציב 3500 ל"י מהתקציב הוטף, באיזור האוצר. הקצבנו סכום זה מתוך הכרה ברורה שאינו מספיק, ופה עלי לציון כי בוועדת הטרים הציע שר הסעד סכום פי עשר מזה, אבל אנו רואים זאת כהתחלה.

המפעל של תחבורה למעברות הוא מסותף

לכמה מטרדי ממסלה. הביצוע נעשה על-ידי משרד העבודה, אולם הוטל עלינו לפי חישוב מסויים, להקציב סכום מסויים, ואנו עשינו זאת.

הכשרת עובדים - הכוונה לקיום בי"ס

בירושלים לעובדים סוציאליים, תמיכה הניתנת לבי"ס בתל-אביב וקיום קורסים טונים. קורס אחד התקיים השנה לעובדים ערביים. אם כי פה יש קושי היות וערביות בעלות השכלה הן לרוב נוצריות, והנזקקים לרוב מוטלמים. על פלפנים גם בטטח זה חלה התקדמות. מטרדנו מנהל מו"מ הדוק עם האוניברסיטה ועם הג'וינט, בדבר הרחבת בתי-הספר והעלאת רמתם ואנו מקווים שעוד השנה נגיע לתוצאות מטיביות רצון.

הסעד המשפטי - מפעל זה יזום משרד הסעד יחד

עם הסתדרות עורכי הדין וביתחוף עם משרד המשפטים. השתתפותנו בסך 6000 ל"י זוהי יצירת קרן בסביל ההוצאות שאין משרד המשפטים יכול להוציאן. גם אילו כל התקציב היה עובד למשרד המשפטים, היה צורך בביתחוף פעולה, כי את החקירה הסוציאלית צריך לעשות משרד הסעד או העובד המתאים של המשרד, וגם לעקוב אחרי המשפחה אם יש ביכולתה במסך הזמן להחזיר את מה שסבלה. בסעיף טיפול מיוחד בנוער עולה, הכוונה

היא לפעולות נגד המיסיון, אלא שלא נמצא עם אחר. אנו עוסקים בעיקר

בהקמה מועדונים, עבודה מונעת, לפעמים גם סידור ילדים, אשר אסכי מכחינה סוציאלית כללית אינם זקוקים לסידור, אבל איום המסיון מאלצנו לדאוג להם.

לשכות מיוחדות לפליטים. בתחילה החל

הטיפול בישוב הערבי רק בפליטים, אח"כ במקומות ישוב מעורב ואח"כ בישוב הערבים הטהורים. בתחילה היה הסכם שעל הממשלה לספל בפליטים הערביים, וזה נעשה; אולם אח"כ התברר שניתנו מספרים מופרזים וכספים היו ניתנים לאנשים שלא היו קיימים כלל. כשהחלנו בפעולה של שליחת כסף על-ידי בנשים, חזר חלק ניכר מן השקים. מספר הפליטים הוא באמת קטן, ויחכן שזוהי באמת תורסה שאפשר כבר לבטלה. במקומות הישוב המעורב איננו מספלים בזרוע מיוחדת בתושבים הערביים, והכוונה היא עכשיו בעיקר לגליל והמטולט. יתכן שהכותרת אינה נכונה, אבל מכיוון שזהו סוג מיוחד - הבלטנו אותו.

אנו אציע לוועדת הכספים לכלול זאת
בלשכות האזוריות.

היו"ר י. גורי:

מר בר-סלע:

טיפול בילדים ובנוער. אשר לילדים למטה מגיל 5, הם נמצאים בטיפול ארגוני הנשים. משרד הסעד משתתף בהחזקת גני הילדים ומעונות היום. אשר לילדים במוסדות סגורים - מהם מוסדות לילדים מופרעים, ומהם מוסדות מיוחדים של משרד הסעד ועלית הנוער. יש גם ביתחוף פעולה בין שני האחרונים. כ-1480 ילדים סודרו על-ידי משרד הסעד במעברות ובישובי עולים - כ-2600 ילדים סודרו על-ידי הרשויות המקומיות, בהשתתפות משרד הסעד. בהחלט נעשית פעולה להעברת הילדים והנוער להתייטבות, אבל אין זה פשוט.

אשר לשאלה על גודל המנגנון.
המדריכים המקצועיים והמחנכים מספרם 266. במדה שהמוסדות גדלים -
גדל גם מספר המחנכים והמדריכים. ישנם עוד שני מוסדות שלא יכולנו
לפתוח מחוץ עובדים.

הסעד כולל גם את העולים וגם את
התושבים הותיקים, אולם החלק הארי ניתן לעולים.

הלכות במקומות הבלתי מאורגנים
הן שלנו - על כל עובדיהן. עד השנה האחרונה היה מקובל לרכוש חלק
מזה על חשבון פעולות, אולם השנה הוסכם וג האוצר עמד על כך,
המכורת פריכה להופיע בסעיף מכורת ואנשים אלה צריכים להופיע
שעובדי המסד. משום כך, אם כי לפעמים נראית הגדלה לעומת השנה
הקודמת, אין זו הגדלה למעשה. בלכות ליד הרטיות המקומיות אין
לנו נציגות מיוחדת, אלא רק המפקחות האזוריות. יש הכרת בלכות
אזוריות. למרות שהאקץ קטנה, אי אפשר לפקח על הלכות המקומיות
ממרכז אחד. צר לי שאיננו יכולים להשיג עובדים מתאימים אשר יגורו
במקומות עבודתם, וזה מספיע גם על יעילות העבודה. אני מצטער לומר
שבסעיף זה איננו מנצלים את כל המטרות שיטתן. כך היה בשנה הקודמת
- וזאת, מתוך חוסר עובדים סוציאליים מקצועיים. גם השנה היה כך,
ואני חושש שיהיה גם בשנה הבאה. 235 העובדים אינם עובדי המסד
הראשי, אלא הם משתייכים אליו וזה כולל את העובדים המרכזיים של
המחוז בירוטלים, תל-אביב וחיפה. בירוטלים - קרוב ל-100.

הקרן להלואות קונסטרוקטיביות היא
מטופחת עם הלוואה וחטון בירוטלים, תל-אביב וחיפה. מסד הסעד נותן
60% והבנקים - 40%. ההלואות ניתנות לפי איזור העובדת הסוציאלית
דרך הבנקים. התשלומים חוזרים קודם לכוני ה-40%. השנה הצלחנו בפעם
הראשונה לשכנע את האוצר שחלק מההכנסות יוחזרו לא אליו, כי אם
לקרן הזאת, ובמדה שהגבויה תגבר - הקרן תגדל. אנו מתקבלים לרבע
מליון ל"י. הממוצע של הלואות הוא כ-200 ל"י, אבל נ"חנות גם
הלואות עד 500 ל"י. זה עד 5 שנים. קיימת ועדה מטופחת שלנו,
של הבנקים ולפעמים גם נציג האוצר.

היו"ר י. גורן:

האם למסד הסעד יש איזה מגע של
פיקוח או הדרכה לגבי קופות לגמילות
חסדים, והאם הוא מסרע להם כמשהו - אולי במעגל זה של הרבע מליון?

מר בר-סלע:

קופות גמילות החסדים נהנות מהסעיף -
תמיכות במוסדות צבור, לא כהלוואה
אלא כהקצבה. אנו מקבלים מהם את המאזנים המאושרים ומקציבים מדי
פעם בפעם סכומים. קופות אלה הן רבות מאד וגם עושות פעולות
חשובות, אבל הן מפוצלות מאד, למרות שקיים מרכז, וזה אינו לברכה.
קבלנו השנה תוספת של 4 קציני מבחן
לנוער ו-6 למבוגרים. אנו מתקבלים השנה לכסוי כל הארץ בקציני מבחן.
בדרך כלל במקומות בהם ישנה רשות מקומית איננו מקיימים טירוחים,
חוץ מכירותים אדוים כאלה. אנו רוצים בעתיד להעביר גם את הטיירות
האלה לרשויות המקומיות, אם כי הן אינן רוצות בכך.

מפוני ירוטלים העתיקה נמצאו פעם
בטיפול מיוחד - כעת אינם, ובמדה שיש ביניהם מקרים סוציאליים -
הם מקבלים סעד. לא ראינו את ההקצבה שניתנה לאנשים אלה כפנסיה
קבועה, והיינו מזכרתי לנהוג לגבי אלה שחשבו זאת להקצבה קבועה
באזוריות מסוימת. כמו כן אנו מטפלים בנפגעי ההסתנות ובנכים
האזרחיים. ל מלחמת השחרור. אנו מגייסים להם את מלוא העזרה הפואית
ואלה הם סכומים גדולים. גם הטיפול החנוכי בילדים הוא על חשבוננו,
ומדת ההקצבה הניתנת למשפחות הזקוקות מסוג זה היא גדולה יותר.
כל הפרטים על היקף מקבלי התמיכה

נמצאים בדברי ההסבר, עמוד 212. במעברות נקבעה קצבה מסוימת
לסוגים שונים של מקבלי תמיכה - ברטיות המקומיות זה עדיין לא
קיים. גם התמיכות הן מקריות. פה ברצוני לציין כי אנו מפזרים את
המחנה בפרדס-חנה. הנה הוצאנו כ-534 משפחות, קרוב ל-2000 נפש -
חלק טוקס במפעלים וחלק הסתדר בתנאים יותר נורמליים, בעזרת תמיכות.
נטארו עוד 700 משפחות ומקורים תוך השנה הבאה, יחד עם הסוכנות ומלבן
להוציאם.

היו"ר י. גורן:

לתקציב הפיתוח של מסד הסעד אין טאלות.
אני נועל את היטיבה.